

प्रभाव दैनिक

National Daily

वर्ष ११ अंक १०९ काठमाडौं

शुक्रबार, २५ साउन २०८१

Prabhab National Daily

Friday, August 09, 2024

www.prabhbonline.com

पृष्ठ ८

मूल्य रु. ५।

टीआरसी विधेयकमा सर्वसम्मति

- कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिला समितिबाट विधेयक पारित
- यही २९ साउनमा संसदमा प्रस्तुत गर्ने सम्भावना

प्रभाव संवाददाता

काठमाडौं वहप्रतिक्षित संकमणकालीन न्यायसम्बन्धी (टीआरसी) विधेयक अन्तः संसदको कानुन, न्याय तथा मानव अधिकार समितिबाट पारित भएको छ। तीन दिनी कार्यदाले यसअधि समिति जटाएपछि विहीबार समितिले सर्वसम्मतते पारित भएको हो। टीआरसी विधेयक भनेर वेपता पारिएका व्यक्तिको छानवन, सच्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोग ऐनलाई संशोधन गर्ने बनेको विधेयकलाई चिनिन्छ।

समिति समाप्ति विमला सुनीले विधेयक सर्वसम्मत पारित भएको घोषणा गरिन्। उनले प्रतिनिधि समाजको अव बस्ते वैठकमा प्रतिवेदन पेश गर्ने वातावरण बनाउन सभासुदूर देवराज थिमिरेलाई पत्र लेख्ने अघ्रह गरिने जानाकारी दिइन्। समदको वैठक भनेर २९ साउनका लागि आवाहन भएको छ।

विधेयक पारित भएपछि संसदको

कानुन, न्याय तथा संसदीय मामिलामन्त्री

अजयकुमार चौरसियाले संकमणकालीन न्यायसंग सम्बन्धित विधेयकमा सहमति जुट्नुले दिगो शान्तिको लागि बाटो दिएको बताए। उनले संकमणकालीन न्यायसंग सम्बन्धित विधेयकमा दलहरूका बीचमा सहमति जुटेसँगै देशलाई दिगो शान्तिको बाटो दिएको बताएका हुन्।

उनले दलहरूका बीचमा भएको सहमति अनुरूप आएको विधेयक पीडितमैत्री भएको बताए। उनले विधेयकले पीडितलाई न्याय दिने दाबी गरे। त्यस्तै, मानव अधिकारको उल्लङ्घन र मानव अधिकारको गम्भीर उल्लङ्घन, पीडितलाई परिपूर्ण दिने लगायतका सबै विषय पीडितमैत्री भएर आएको उनको भनाइ छ।

'संकमणकालीन न्यायको कुरा गर्दा सर्वोच्च अदालतले उठाएका विषयहरूलाई यस कार्यदाले सम्बोधन गरेको छ,' उनले भने, 'मानव अधिकारको उल्लङ्घन र गम्भीर उल्लङ्घनको सावलामा, पीडितलाई न्याय दिनको लागि गली गर्नेलाई सजाय दिनेकुरा, स्वतन्त्र सहमतिपछि पीडितलाई परिपूर्ण गर्ने कुरा लगायतका विविध सवालमा यो कार्यदाले मेहनत गरेर कानुनलाई अन्तिम रूप दिने प्रयास गरेको छ।' सच्य निरूपण तथा मेलमिलाप आयोगका पूर्ववर्त्यका गणेशदत्त भट्टले भने संसदको कानुन समितिबाट पारित टीआरसी विधेयक पीडितमैत्री भएको दाबी गरेका छन्।

(क्रमशः पृष्ठ २ मा)

■ जेली योजना

काठमाडौं- नेपाली आकाशमा वारम्बार हवाई दुर्घटना भएपछि संघीय सम्बद्ध र पर्यटन समितिले विज्ञ व्यक्तिहरू समिलित स्वतन्त्र छानवन समिति गठन गर्न निर्देशन दिएको छ। गठन हुने स्वतन्त्र समितिलाई हवाई सुरक्षाको अवस्था, मानवरुप र सुधारका सम्बन्धमा छानवन गरी प्रतिवेदन पेस कार्यादेश पनि दिएको छ। प्रतिवेदन पेस गर्ने अवधि भने १५ दिनको छ।

सरकारले हेतुकपटक हवाई दुर्घटना भएलगाई छानवन समिति गठन गर्दै आएको छ। तर, समितिले अध्ययनपछि बझाउने प्रतिवेदनको एकातिर कार्यान्वयन छैन भने अकातिर छानवनको प्रभावकारितामा प्रश्न उठाने गरेको छ। यसका तथा समसदको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध पर्यटन समितिले विज्ञहरूको समिलित स्वतन्त्र छानवन समिति गठनका लागि विहीबार निर्देशन दिएको हो।

सिंहदरवारमा वसेको समिति वैठकमा पछिलो समय भएका हवाई दुर्घटनाहरूको समीक्षा र संस्कर्ति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयनमन्त्री ब्रिट्रिप्रसाद पाण्डेसहित सम्बद्ध अधिकारीहरूसँगको छलफलपछि यसअधि समितिले निर्देशन गरिसकेका तर सरकारले तजुमा गर्न सरकारलाई निर्देशन दिएको हो। यादवका अनसार समितिले निर्देशन दिएको हो।

यादवले हवाई सुरक्षाको अवस्थामा सुधार

गराएको छ। समिति यसअधि तारिको यादवले हवाई सुरक्षाको अवस्थामा गराएको छ।

प्रभाव दैनिक

National Daily

सम्पादकीय

हवाई सुरक्षामा गम्भीर चुनौती

बुधवार डाइजेस्टी एयरको हेलिकप्टर दुर्घटना भएसँग मुलुकको हवाई सुरक्षामा गम्भीर प्रश्न उड्याएको छ। नेपाली आकाश असुरक्षित रहेको भन्ने अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा आनोखना भइरहेको सन्दर्भमा पछिल्लो दुर्घटनाले सुरक्षाको विषयलाई थथ चुनौतीपूर्ण बनाएको हो। बुधवार भएको हेलिकप्टर दुर्घटना दृढ़ साताभित्र भएको दोसो दुर्घटना हो। यही साउन १० गते सैर्थ एयरलाइन्सको जहाज विभूतन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थलमै दुर्घटना हुँदा १८ जनाको ज्यान गएको थिए। पोखराका लागि उडेको उक्त विमान जमिन छाडेको केही सेकेन्डभित्रै दुर्घटनामा परेको थिए। उक्त घटना सेलाउन नपाउँ बुधवार हेलिकप्टर दुर्घटना भएको छ।

भक्तपुरको नलिनीकोबाट चारजना चिनियाँ पर्यटक लिएर रसुवाको स्पाफुरेसीका लागि उडेको उक्त हेलिकप्टर नुवाकोटको शिवपुरी गाउँपालिकास्थित सूर्योदौर जंगलमा दुर्घटना भएको हो। दुर्घटनामा परी पाइलटसहित चारजना चिनियाँ पर्यटकको ज्यान गएको छ। यो दुर्घटनाले जनधनको क्षमता पुर्यायो। यो दुखदायी पाटो छैंदै छ, थथ गम्भीर विषय भनेको अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा पुनः नराम्भ सन्देश प्रवाह भएको छ।

उड्डयन क्षेत्रलाई सुरक्षित बनाउन सरकार, नियमकारी तथा अन्य सरोकारवाला निकाय र स्वयं एयरलाइन्स सञ्चालकहरूको लापारवाही प्रट्ट देखिन्छ। पटक-पटक यो लापारवाही दोहोरीरहेको छ। सरकारले प्रत्येक दुर्घटनामा जाँचुभ आयोग गठन गरेर प्रतिवेदन लिनेवाहेक हवाई क्षेत्रलाई सुरक्षित बनाउन प्रभावकारी कदम चालन सकेको छैन। जुन पछिल्लो घटनाहरूले नै पुष्ट गरेको छ। यस्ता आयोगहरूको काम औपचारिकतामा मात्रै सीमित बन्न मुलुकको उड्डयन र पर्यटन क्षेत्रकै लागि घातक बनिरहेको छ।

यहीवीच प्रतिनिधिसभाअन्तर्गतको अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्ध र पर्यटन समितिले नेपालको समग्र हवाई सुरक्षा मापदण्ड कार्यान्वयनको अवस्थाबाट छानबिन गर्न विज्ञहु सम्मिलित एक स्वतन्त्र छानबिन समिति गठन गर्न सरकारलाई निर्वेशन दिएको छ। समितिको विहीबाट सिंहदरबारमा बसेको बैठकले हवाई सुरक्षा मापदण्ड कार्यान्वयन भए/नभएको अवस्थाबाट १५ दिनभित्र छानबिन गरी आवश्यक नीतिगत सुधार गर्न र कोही दोषी देखिएमा कारबाहीको सिफारिस गर्न विज्ञहरूको स्वतन्त्र छानबिन समिति गठन गर्न संस्कृति, पर्यटन तथा नागरिक उड्डयन मन्त्रालयलाई निर्वेशन दिएको हो।

पछिल्लो समय निरन्तर भइरहेको हवाई दुर्घटनाका सम्बन्धमा दुर्घटनापछि छानबिन समिति बन्ने गरे पनि समग्र हवाई सुरक्षाको अवस्थामा सुधार आउनुको सहा भन्न कमजोर बन्ने गएको समितिको निष्कर्ष छ। हवाई सुरक्षा मापदण्ड कार्यान्वयनको अवस्था तथा नेपालको विद्यमान नागरिक उड्डयनसम्बन्धी कानुन एवं अन्तर्राष्ट्रिय अभ्यासभुरुप कार्यान्वयनको अवस्थाबाट छानबिन गर्न निर्वेशन दिएको छ। ससदीय समितिको यो निर्धारिताई कार्यान्वयन गर्ने हो भने फेरि एक छानबिन समिति बन्ने देखिन्छ। विज्ञहरूको समितिले सुझाव दिने तर कार्यान्वयन नगर्न प्रवृत्ति दोहोर्याउने हो भने यस्तो समिति गठन गर्नुको औचित्र रहेदैन। हालसम्मका आयोग/समितिहरूले दिएकै सुझावहरूको अक्षरश कार्यान्वयन गर्ने हो भने हवाई दुर्घटना न्यूटीकरण हुने थिए कि?

मनन्योग्य

चाणक्य नीति

यो आदेश पाएर त्रिनेत्र हिँडे। महामाय शक्टारालाई बोलाई यही सूचनाको भ्याली पिटाउन निर्देशन गरे। त्यसपछि चाणक्यले चन्द्रगुप्तहि फकिर्दे भन्न-देख्यो तिमीले। वास्तविक युद्ध अब हुँदै। राजक्षमाको अनुपम बिद्ध-चार्तयले पाइला पाइलामा हाम्रा लागि घुम्न खाडा गर्दै। यस विशिष्मिको पृष्ठाम्बाट यज्ञय पाउन केवल बुद्ध र विवेकावट मात्र सम्भव छ।' एक गुल कोठा, चारैतर विश्वासी सैनिकको पहरा छ। सुन्नेव बनेका दुई सिंहासनमा चन्द्रगुप्त र चाणक्य आमने-सामने बसेका थिए।

चाणक्यले सम्भाउँ देव भने-अब शोक नगर, राज्यका लागि सचेत होऊ। राजाको उटा खुटा शमशानमा र अबो खुटा सिंहासनमा हुनुपछि। यस्तो हुने राजालाई रुने समय मिल्दैन न त धेरै हाँस्ने समय नै हुँच्छ। जब धेरै रुन्ध वा हाँस्न तब शब्दलाई आकमण गर्ने मोका मिल्दै।

चन्द्रगुप्त संशय व्यक्त गर्दै भन्दछ-अभोकमा रुन र हर्षमा हाँस्न स्वामायिक हो महामा! 'होइन, शोकमा रुने र हर्षमा हाँस्ने कुरा जसले लुकाउँ,

आयुर्वेद प्रतिष्ठानको आवश्यकता

आयुर्वेद सासारकै पुरानो चिकित्सा पद्धति हो। पूर्वी दर्शनमा आधारित यो पद्धति अभिले पनि उत्तिकै सन्दर्भमा र भर्पर्दै छ। आयुर्वेद क्षेत्रको उल्लङ्घनका लागि गरिनुपर्ने कामहरू लाग्नुपर्ने हो, त्यस्तो स्वास्थ्यको क्षेत्रमा सैवैभन्दा पुरानो विद्या आयुर्वेद हो। आयुर्वेदपछि, अन्य विद्याहरू पनि यसमा संलग्न हुन आए। नेपालको सन्दर्भमा पनि जेठो स्वास्थ्य संस्थाका रूपमा सिंहदरबार वैद्यखानालाई लिन सकिन्दै। राजा प्रताप मल्तको पालामा स्थापना भएको यो संस्था दर्शकमा पूर्वी एसियाकै पुरानो संस्था हो।

नेपालमा शिक्षा दिने संस्थाका रूपमा त्रिभुवन विश्वविद्यालयअन्तर्गतमा आयुर्वेद व्याप्ति र भर्पर्दै छ। आयुर्वेदको उल्लङ्घनका लागि गरिनुपर्ने कामहरू लाग्नुपर्ने हो, त्यसी विद्याको विद्यामा सैवैभन्दा आयुर्वेदपछि भएर आयुर्वेदपछि, उहाँलाई इन्स्टिच्युट अफ आयुर्वेद विद्यालय गठन गर्न दबाव दियो। त्यो बेला प्रधानमन्त्री केही शर्मा ओली र शिक्षामन्त्री गिरिराजमणि पोखरेल हुनुपन्थ्यो। उहाँहरूले मेरो आफ्नै संयोजकत्वमा कमीमी गठन गर्नुभयो। कमीमीले बुझाएको प्रतिवेदनमा आयुर्वेद विद्यालय गठन गर्न सकिन्दै।

काय चिकित्सा (जनरल मेडिसिन आयुर्वेद), पञ्चकर्म (स्वयं चिकित्सा आयुर्वेद), शल्य चिकित्सा (सर्जरी आयुर्वेद), सारक्य मुख तथा दान्त रोग, कौमार भूत (बालरोग आयुर्वेद), स्त्री प्रसर्ति, मनोविज्ञान एवं विद्यालयमा विशेषज्ञता हासिल गर्न सकिन्दै विषय उल्लेख थियो।

आयुर्वेद शिक्षा २०३० सालभन्दा ग्राहाङ्गी देखिल सरकारवाट सञ्चालित हुँदैरहरू पूर्वाम्बाया, शास्त्री र आयुर्वेदाचार्यसम्मको पठनपाठन नरदेवीमा नै भएको थियो। वि.सं. २०२९ मा नयाँ शिक्षा ऐन लागू भएपछि इन्स्टिच्युट अफ मेडिसिन अन्तर्गत आयुर्वेदलाई पनि लिएर जाने भनेर नीति त्याइयो। जुन इन्स्टिच्युट अफ मेडिसिन २०२९ सालमा बनेपछि एउटामात्र विद्यालयमा आयुर्वेद विद्यालय गर्न सकिन्दै। उहाँले रात्रिकालीन आयुर्वेदको एउटामात्र विद्या नरदेवीमा नै त्याइयो। एउटामात्र विद्या एउटामात्र विद्या नरदेवीमा कायम राखियो भने एलोपेशीको विद्या महाराजगञ्जमा सारियो। त्यो बेला आयुर्वेदपछि आयुर्वेद, रात्रिकालीन आयुर्वेद विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी विद्या नरदेवीमा नै त्याइयो। नेपालमा आयुर्वेदको एउटामात्र विद्या नरदेवीमा नै त्याइयो।

एलोपेशीति अहिले एमविभासी गरेपछि, पिजी, एमडी, एमएस, डिएमएसम् २९ वटा विद्या छैन। आयुर्वेदमा विएमएस परिसकेपछि २२ वटा विद्या विद्यामा एमडी गर्न सकिने व्यवस्था छ, तर अहिले काया चिकित्सा भनेर विषयमा मात्रै एमडी छ। अरु त्यहाँ पठनपाठन छैन। आयुर्वेदमा अन्य विद्याहरू सञ्चालन गर्न नाहीले निकै प्रयत्न गरियो। नेपालमा आयुर्वेदको जनशक्ति आवश्यक भए एन नीतिकारतुपमा नै त्रिभुवन विश्वविद्यालय र नेपाल सरकारले यसका अन्य विद्याहरू ल्याउन सकेन।

नेपाल यति धनी देश हो, जसको समायोजन र व्यवस्थापन राजनीतिकरूपमा हुन सकेन। नेपालमा हिमाल, पहाड तराईमा हुने जडीबुटीहरू लाग्नुपर्ने क्रममा रहेको बताउन्मयो। योगमाया आयुर्वेद विश्वविद्यालयका लागि पनि जनशक्ति एकदिनमै त्याहाँ नहुने हुँदा आयुर्वेद व्याप्तिको विद्यामा आयुर्वेदको एउटामात्र विद्या नरदेवीमा गरिन्दै। आयुर्वेदको एउटामात्र विद्या नरदेवीमा गरिन्दै। अहिले एउटामात्र विद्या नरदेवीमा गरिन्दै। अहिले एउटामात्र विद्या नरदेवीमा गरिन्दै। अहिले एउटामात्र विद्या नरदेवीमा गरिन्दै।

रात्रिकालीन विद्यामा आयुर्वेद विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लङ्घनको पठनपाठन, व्यवस्थापन गर्ने एउटा अव्ययन संस्थानको स्थापना गर्नुपर्ने भन्ने उल्लेख थियो। उच्चतरसीरीय रात्रिकालीन विद्यामा आयुर्वेद विद्यामा २०४५ को एउटामात्र विद्यामा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो। त्यो नेपालमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो।

त्रिभुवन विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो। त्रिभुवन विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो। त्रिभुवन विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो। त्रिभुवन विद्यालयमा आयुर्वेदको जिम्मेवारी उल्लेख थियो।

